

Franz M.H. Bomberg

Novelle: Bare et sug

Normalsider

9,7

© Shutterstock

-Hvad pokker, Villads, skal du være med i rygeklubben?

Røgen hvisler ud af næse og mund, mens tante Connie griner af sin joke. Hostende. Cigaretten hænger naturligt i forlængelse af hendes askegrå fingre. Som en tynd gren på et gammelt træ i frostvejr.

Jeg er lige trådt ud på terrassen for at få luft mellem taler, sange og stegt flæsk til oldemors fødselsdag. Forkert sted at trække frisk luft. Luften er tyk af røg og dumme kommentarer. Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige. Det gør jeg sjældent, når de stiller deres mange spørgsmål.

- Nej, øh, jeg skulle bare lige ud...

Kulden og muren af rygende familie-medlemmer slår mig ud. Jeg vidste ikke, de var her. Jeg så bare Lærke gå herud med en bakke. Hun skulle sikkert rydde af. Men jeg kan ikke se hende. Kan svagt fornemme lugten i luften. Jordbær.

Men hun er væk. I stedet står fire mennesker med hver deres ildpind. Og så Mikkel, min fætter, der står med gulerod i mundvigen og griner. Det gør han altid. Han står lidt væk fra de andre, sikkert for at undgå osen. Han tager guleroden mellem fingrene og efteraber de andre.

Den sidste bastion af rygere. tante Connie og onkel Frank med hver deres smøg. En skaldet mand, jeg ikke kender, sutter på den sidste del af et brunt skod. Og så mor. Jeg ser hende først nu. Hun står bag Frank på kanten af terrassen, lige ved at falde ned i græsset.

- Hej skat! Uh, der er så koldt herude, skal du ikke have mere tøj på?
Selvfølgelig taler hun udenom. Hun har den ene hånd bag ryggen.
Røgen afslører hende. Jeg er 15 år, og hun tror stadig, at hun kan skjule det for mig.

- Øh, nej, øh, det er fint, jeg fryser ikke.

Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige. Fætter Mikkel griner og står som Snurre Snup.

- Det var vist ikke os, han regnede med at møde herude. Han smiler indforstået. De andre forstår det heldigvis ikke og snakker videre. Han peger diskret med guleroden mod hjørnet af bygningen. Lærke er nok gået videre. Hun er også på arbejde. Hun har sikkert ikke engang set mig. Jeg føler mig som en idiot.

Den skaldede mand rækker en pakke frem mod mig. Advarselsbilledet af en sort, kræftsyg lunge og ordene RYGNING DRÆBER tager al min opmærksomhed.

- Vil du have én, knægt?

Nu husker jeg ham fra tidligere.

I al den tid vi er kommet til store fester på mors side af familien, har han stået og røget dem der. Jeg troede engang, det var en cigar, men det hedder vist en cerut. Det både rimer og lugter af prut.

- Nej, tak, siger jeg hurtigt.

Jeg får øjenkontakt med min mor, der smiler stolt. Som om det var en svær beslutning. Onkel Frank hoster og kommer på banen.

- Nej, det er da ikke noget for de unge, sådan at blive sat i bås med os boomere.

Han er ustoppelig.

- Først får de os til at spise plantebaseret, så skal vi køre elbiler og os rygere – vi er snart en uddød race. Se, hvor få vi er tilbage, hoster han.

Onkel Frank hiver halvdelen af cigareten ned i lungerne og peger derefter på mig.

- Men I er så hykleriske. Nu er I begyndt på alt det der snustobak. Det er sgu da ikke en skid bedre. Og hvor ender det, når I er færdige med det? I maven på min Ronja, der ikke ved bedre. I tre dage kastede hun op. Til sidst var der ikke et sted i stuen, hun ikke havde brækket sig!

Den skaldede mand nikker, mens han puster den tykke røg ud mellem læberne.

Han holder cerutresten mellem fingrene. Det ligner en hundelort. Mikkel sukker med et grin bag sin gulerod.

Jeg ved ikke, hvem Ronja er. Men tænker ikke, det er hans kone, der samler snus op og spiser det. Hans kone hedder vist Ketty. Ronja er nok en hund eller kat eller en fjern slægtning. Jeg hører ikke efter til sidst. Prøver at se, om Lærke kan være et andet sted.

Det sidste jeg hører, da jeg forlader terrassen og går rundt om bygningen, er mors nervøse stemme, der spørger, hvor der er et askebæger, og tante Connie og Mikkel, der prøver at finde en slukknop på onkel Frank.

På vejen hjem er det kun os, der kører gennem natten. Bilen brummer beroligende og har for længst lullet Ida i søvn på bagsædet. Mor og jeg sidder foran. Jeg stirrer ud ad vinduet og prøver at undgå en samtale. Tænker på Lærke.

Jeg nåede at snakke med hende, da hun ryddede af efter desserten. Hun lugtede som altid af jordbær. Hun spurgte, om jeg kom over på banen med de andre i morgen. Jeg sagde måske. Spillede lidt kostbar. Hun ved jo ikke, at jeg skal følge Ida til spring.

Den sløve varmeblæser banker op i forruden for at fjerne duggen. Mor slukker for den og bilradioen. En samtale er uundgåelig. Mor trækker vejret, som om hun lige tager tilløb til et svært hop.

- Han er altså nogle gange lidt dum at høre på, ham onkel Frank. Det skal du ikke tage dig af.

- Okay.

Jeg bemærker den rungende lyd af dækkene, der klister til den våde asfalt, mens bilen kører af sted. Hvem der bare kunne sove som min lillesøster lige nu. Jeg ved godt, hvor mor vil hen.

- Han er jo sød nok, men også lidt af et råbehoved. Men det er da også synd for hans hund.

- Ronja, svarer jeg hurtigt.

- Hvad?

- Hunden. Den hedder Ronja.
- Nå ja, Ronja, ej, det er da også et sødt navn. Men onkel Frank fortalte faktisk, at risikoen for at blive syg og dø af det, er meget større for hunde end mennesker. Han kendte nogle, hvis hund var blevet syg...
- Af at spise snus?
- Det ved jeg faktisk ikke.
- Okay, så det kunne være af hvad som helst?
- Måske.

Mor tøver lidt. Jeg tror ikke, hun selv ved, hvor hun er på vej hen. Stilhed.

- Du har da aldrig røget, vel skat?
- Nej, aldrig.

Ordene flyver ud af mig. Måske for hurtigt. Men det er jo heller ikke løgn. For hun mener cigaretter.

- Nej okay, nå, men det er jo godt skat. For man bliver hurtigt afhængig af det, skulle jeg hilse at sige. Jeg er glad for, at jeg er stoppet.

Det er godt, at hun skal holde øjnene på vejen, når hun kører bil, for hun ville alligevel ikke kunne holde øjenkontakt med mig, sådan som hun fordrejer tingene. Jeg tror, hun er den eneste, der mener, hun er stoppet med at ryge.

- Hvad med din klasse?

- Hvad?

- Altså er der nogen fra din klasse, der ryger? Eller tager snus, nu vi snakker om det.

Jeg tøver.

- Det ved jeg ikke.

- Ej, det må du da vide. Er der slet ikke nogen, der gør det?

Jeg ved ikke, hvad hun regner med. At jeg leverer en liste med navne på mine venner, så hun kan tage den med de andre mødre over et glas rødvin eller til et eller andet stævne? "Har du hørt, at Zakarias ryger fast, og Elias tager snus, selvom han knækkede sig efter de to første gange? Ja, det var Villads, der fortalte det". No way.

- Nej, det tror jeg ikke. Der er nogen, der har prøvet det. Mor, det gider jeg altså ikke snakke om!

Min hals er tør, og stemmen krøller sammen, da jeg hæver den. I tussmørket kan jeg ane mors fortænder, der bider i underlæben.

- Nej, okay skat, jeg var bare nysgerrig. Men det vigtigste er også bare, at du ikke går ned ad den vej.

Der er ikke langt hjem fra forsamlingshuset, men alligevel føles køreturen uendelig. Radioen og blæseren er tilbage til det oprindelige lydniveau. Mine øjne er tunge, og jeg stirrer ud i det slørede mørke.

Vi passerer et byskilt. Mor sænker farten. Gadelamperne lyser et cyklende par op på cykelstien. En røgfylt tåge indhyller dem.

- Ej, så overhalede vi ham endelig.

Mor dytter. Mikkell løfter den ene hånd til et vink. Jeg kigger hurtigt ned. Jeg tror ikke, Lærke så mig.

- Hvor godt at de kunne følges. Der er så mørkt på de her veje. Hun er nu også en sød pige, hende tjeneren. Hun bor da også her, ikke?

- Jo.

- Hvad er det nu, hun hedder?

- Lærke.

Mor griner.

- Han er altså sjov, Mikkell. Han har aldrig rørt så meget som en enkelt cigaret, for hans far lovede ham et kørekort, hvis han ikke begyndte at ryge. Men han har aldrig ville have et kørekort. Men det lignede da røg, gjorde det ikke?

- Hun vaper.

- Hvad?

- Ikke noget.

Jeg ruller forsigtigt vinduet lidt ned. Selvom vi har passeret dem, opfanger jeg stadig lugten. Lugten af dampen fra hendes vape. Lugten af jordbær.

- Mor sagde, du skulle blive derinde, hvis jeg ville have det.

Ida står bestemt i sin pangfarvede gymnastikdragt med armene over kors, vinterjakken åben og fødderne solidt plantet i støvlerne uden for hallen.

- Men jeg er lige udenfor. Jeg går bare over på banen og venter.

- Hvad skal du?

Ida ser på mig med et gennem-trængende blik. Som når mor skal høre, om jeg har lavet lektier.

- Ikke noget. Det er lige meget. Gå nu bare ind, Ida.

- Nej, du lovede!

Og så. Den velkendte lugt.

- Hej Villads. Hej Ida. Skal du til spring?

Lærke runder hjørnet af hallen på sin cykel sammen med tre piger fra sin klasse. Lærke bremses op foran os, mens veninderne, Maja, Aja og måske Freja kører videre. Hendes kinder er røde. Ida lyser op, som har hun vundet syv hundehvalpe.

- Mmmm! Og Villads følger mig ind.

Jeg siger ingenting. Kigger ned på mine fødder. Så på Idas store, tandløse smil. Så på Lærke. Hun tager et sug af vaperen. Jeg bemærker lugten. Hvis det var enhver anden, der lugtede sådan, ville jeg synes, det var for meget.

Hun rømmer sig og smiler så til Ida.

- Ej, han er godt nok en sød storebror. Kommer du på banen bagefter? Vi andre er derovre nu.

Hun ser direkte på mig. Det er frostvejr. Og jeg sveder.

- Øh, ja... eller...

- Ja, det gør han! Han skal bare hjælpe mig med mit hår og mine gymnastiksko. Det kan jeg ikke selv.

Lærke puster grinende dampen ud. Jeg kigger hurtigt på Ida. Hun rynker på næsen. Lugten af jordbær er tung.

- Ej hvor godt. Så ses vi derovre. God fornøjelse Ida!

- Mmm. Hej, heeeej!

Ida vinker til Lærke, der træder op på cyklen og hurtigt suser videre over mod banen på den anden side af hallen. Så kigger hun bestemt på mig.

- Jeg vil gerne have en sodavand efter spring, inden vi kommer hjem. Vi ses om en time.

Jeg kigger uforstående på hende.

- Skulle jeg ikke hjælpe dig med dit hår?

- Det kan jeg altså godt selv. Vi ses!

Ida vender sig om, tager fat i håndtaget til den tunge dør ind til hallens omklædningsrum og åbner den let og elegant. Så kigger hun på mig.

- En rød sodavand! OG en is!

Hun er utrolig. Irriterende, men også bare utrolig. Det brummer i min lomme. Jeg tager mobilen op. En besked fra mor.

*Hey skat, tak for at du hjælper med din søster. Det betyder meget.
Vi ses senere. Tak! Kys, kys – mor.*

Jeg svarer hurtigt, at Ida og jeg har aftalt at drikke en sodavand hos bageren på vej hjem. Inden jeg får mobilen ned i lommen igen, brummer den. Jeg kigger. Ti hjerter og en kyssende kanin fra mor. Et thumbs up havde været nok. Jeg trækker vejret dybt og går over mod banen.

De sidder på en bænk inde midt på banen. Banen er egentlig lavet til boldspil, men flere fra de store klasser bruger den som et sted til at være i fred og hænge ud i weekenden. De sidder seks stykker ved bænken. Lærke, hendes veninder og to drenge. Lærke vinker, da jeg nærmer mig. Hun vifter med vâpen som en forlængelse af sin arm. Dampen vælter ud af næse og mund. Den syntetiske lugt af jordbær rammer mig som en mur, da jeg nærmer mig. Men hun ser sød ud.

Hun gør plads ved siden af sig, mens hun sender vâpen rundt. Først til den ene veninde. Hun blæser hurtigt dampen opad mod skyerne.

- Hvem var ham, du cyklede med i går, Lærke? Han så da vildt sød ud.

Hun blinker til Lærke og sender vâpen videre til den næste. Jeg kan ikke koncentrere mig om de andre. Min mave vender en omgang. Selvfølgelig synes hun, Mikkel er sød. Lærke bider sig i læben og kigger ned i bordet med et smil.

- Jo, han er da sød nok - og vildt sjov. Det er Villads' fætter. Men han er altså meget ældre end mig.

Hun kigger mig i øjnene.

- I har faktisk lidt de samme krøller.

Pludselig kigger alle de andre på mig. Og mine krøller. Jeg kunne krølle mig selv sammen. De griner.

- Lærke er vild med krøller.

Pludselig skyller en glæde ind over mig. Jeg kigger på hende. Hun smiler og tager håret om bag øret med en rystende hånd. Og pludselig er vâpen hos mig.

Jeg holder et fast greb om den og kigger grinende på Lærke.

- Jamen så tror jeg, du vil kunne lide mange i min familie.

Jeg sender vaperen videre til hende uden at tage et sug. Jeg holder vejret.

- Men jeg spiser altså ikke lige så mange gulerødder som min fætter.

Lærke ser direkte på mig. Hun tager imod vaperen. Hun smiler.

- Det er nok meget godt. Han er vist en hel del sundere end mig. Han synes også, jeg vaper for meget. "At det er synd, at en ung pige som mig ødelægger min hjerne".

Hun laver citationstegn med fingre, mens hun med en dyb stemme prøver at lyde som Mikkel. Hun lyder mest som min matematiklærer. Han havde nok sagt det samme.

- Kedelig type, mumler veninden med himmelvendte øjne og tager vaperen fra Lærke. Hun tager et stort sug og sender dampen af jordbær rundt i hele flokken.

- Hvad synes du selv?

Lærke kigger overrasket på mig.

- Det ved jeg ikke. Jeg slapper bare mere af.

- Du slapper i hvert fald ikke af, når du ikke har den, siger Lærkes anden veninde. Maja, Freja eller Aja.

Vi kigger begge på hende. Hun tager et ordentlig sug af vaperen og hoster pludselig meget kraftigt. Dampen og den kunstige jordbær lugt hvisler ud mellem tænderne på hende. Jeg kigger på Lærke. Vi kan ikke lade være med at grine.

Resten af tiden vi sidder på bænken, snakker vi bare om alt. Om opgaven til næste uge. Om hvad vi vil efter 9. Om voksnes mange spørgsmål til, hvad vi vil. Hver gang vaperen kommer til mig, sender jeg den videre. Men... et enkelt sug gør vel ikke noget...

En af de andre drenge, Louis, tager vaperen og sender den hurtigt videre til mig. Han suger heller ikke. Det gør det lidt lettere, føler jeg. Jeg tager vaperen, klar til at sende den videre.

Så tager han noget frem fra lommen. En lille rund æske. Han åbner den og tager en lille pakke op med fingrene og fører det ind under overlæben. Jeg stirrer på ham. Længe nok til, at han bemærker det.

- Vil du have en?

Han rækker bøtten over mod mig. Som et lille puderum ligger de hvide snusposer og venter. Ikke større end en vingummibamse. Vapen føles pludselig tung i min hånd. Kigger de andre?

- Øh... nej tak.

Louis trækker på skuldrene. Skal jeg undskylde med, at jeg hellere vil vape?

Han sender bøtten ind over bordet til de andre.

Den anden dreng, Kristian vist nok, tager en. Som om det var ingenting. Skal jeg tage et sug? Bare et sug? Maja, Freja eller Aja ved siden af Lærke gør en mærkelig grimasse.

- Ej, jeg skal heller ikke have en. Det er så ulækkert.

- Det er da det samme som at vape, siger Kristian.

- Jeg har altså aldrig kastet op af at vape.

- Det gjorde jeg altså også kun første gang, og så er det noget helt andet, argumenterer Louis.

Jeg udnytter situationen til at sende vapen videre til Lærke. Hun putter den ned i sin taske og ser på mig.

- Jeg vil egentlig gerne stoppe.

- Det bestemmer du jo selv.

- Ja, det gør jeg vel.

Hun smiler lidt kunstigt.

- Det er bare ikke så nemt, som du tror.

Pludselig blander en skinger stemme sig i diskussionen på banen.

- Hvad laaaver I?

Jeg vender mig om. Ida står med gymnastiktasken over skuldrene, håret strittende til alle sider i en knold og armene over kors. Hun ligner mor mere og mere. Jeg vender mig mod Lærke. Hun smiler.

- Jeg må hellere gå. Jeg har lovet Ida en is.

- OG EN RØD SODAVAND! kommer det fra den lille springgymnast for enden af banen.

Jeg sukker.

- Og en rød sodavand.

Lærke smiler.

- Man må jo holde, hvad man lover.

- Mm.

Hun bider sig i læben.

De andre diskuterer stadig. Ajas, Frejas eller Majas hund har vist engang slugt en snuspose og måtte på hospitalet.

Jeg tager en indånding.

- Vil du med?

Lærke smiler.

- Hvis jeg må? Hun kigger på Ida.

- DET MÅ DU GODT!

Lærke griner.

- Det var heldigt. Det vil jeg gerne.

Vi rejser os. Lærke krammer pigerne. Jeg løfter hånden mod de andre, og vi går over til Ida. Hun placerer sig imellem os.

- Hvilken slags is vil I gerne have?

Jeg smiler. Skæver over til Lærke. Hun smiler også.

- Jordbær, siger vi i kor.